
Διοίκηση Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων

---

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) του **Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.)** σας καλωσορίζει στο Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στο πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης με τίτλο **«Διοίκηση Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων»**.

Η ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης και πιστοποίησης επαγγελματικών δεξιοτήτων οδήγησε το **Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (E-Learning)** του Ε.Κ.Π.Α. στο σχεδιασμό των πρωτοποριακών αυτών Προγραμμάτων Επαγγελματικής Επιμόρφωσης και Κατάρτισης, με γνώμονα τη **διασύνδεση της θεωρητικής με την πρακτική γνώση**, αναπτύσσοντας κυρίως, την εφαρμοσμένη διάσταση των επιστημών στα αντίστοιχα επαγγελματικά πεδία.

Στη συνέχεια, σας παρουσιάζουμε αναλυτικά το πρόγραμμα σπουδών για το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης: **«Διοίκηση Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων»**, τις προϋποθέσεις συμμετοχής σας σε αυτό, καθώς και όλες τις λεπτομέρειες που πιστεύουμε ότι είναι χρήσιμες, για να έχετε μια ολοκληρωμένη εικόνα του προγράμματος.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η θαλάσσια επιφάνεια καλύπτει τα 4/5 της συνολικής επιφάνειας του πλανήτη. Ως εκ τούτου, οι θαλάσσιες μεταφορές εξυπηρετούν σήμερα το μεγαλύτερο ποσοστό των διεθνών μεταφορών ανθρώπων και εμπορευμάτων, λόγω της δυνατότητας μεταφοράς μεγάλου όγκου σε μακρινές αποστάσεις με χαμηλό κόστος.

Το μέγεθος των αποστάσεων καθώς και η ιδιομορφία ορισμένων φορτίων οδήγησαν στη ναυπήγηση ειδικών πλοίων καλύπτοντας έτσι τις ανάγκες τις ασφαλούς μεταφοράς του εκάστοτε φορτίου.

Ωστόσο, οι ναυτιλιακές επιχειρήσεις, πέρα από την επιχειρηματική δραστηριότητα και την ασφαλή μεταφορά των φορτίων καλούνται εξίσου να μεριμνήσουν για την ασφάλεια του ανθρώπινου παράγοντα και του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Η Ελλάδα, η οποία παραδοσιακά κατέχει μια εξέχουσα θέση στην παγκόσμια ναυτιλιακή βιομηχανία, συμμετέχει σε όλους τους διεθνείς οργανισμούς και συμβάσεις που αφορούν τις θαλάσσιες μεταφορές.

Το παρόν πρόγραμμα αναλύει τη δομή μιας ναυτιλιακής επιχείρησης και περιγράφει τη δραστηριότητα και τις αρμοδιότητες του κάθε τμήματος ξεχωριστά. Η διαδικασία της ναύλωσης, οι τύποι των ναυλώσεων και των ναυλοσυμφώνων, ο υπολογισμός του ναύλου, η ασφάλεια πλοίου και φορτίου, η απώλεια και εγκατάλειψη πλοίου καθώς και οι οικονομικοί κύκλοι που διέπουν τη ναυτιλία και τέλος, η άντληση κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση ναυτιλιακών επιχειρήσεων είναι τα κύρια θέματα που θα μας απασχολήσουν.

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΟΙ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Αίτηση συμμετοχής μπορούν να υποβάλλουν:

- ▶ απόφοιτοι Πανεπιστημίου/ΤΕΙ της ημεδαπής και της αλλοδαπής
- ▶ απόφοιτοι Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης με συναφείς στο αντικείμενο σπουδές
- ▶ απόφοιτοι Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με συναφή στο αντικείμενο εργασιακή εμπειρία

Η αίτηση συμμετοχής υποβάλλεται ηλεκτρονικά, μέσω της ιστοσελίδας:

<https://elearningekpa.gr/>

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

Τα προαπαιτούμενα για την παρακολούθηση του Προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους είναι:

- ▶ Πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- ▶ Κατοχή προσωπικού e-mail
- ▶ Βασικές γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών

5. ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η διδασκαλία στα προγράμματα εξ αποστάσεως επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ διεξάγεται μέσω του διαδικτύου, προσφέροντας στον εκπαιδευόμενο «αυτονομία», δηλαδή δυνατότητα μελέτης ανεξαρτήτως περιοριστικών παραγόντων, όπως η υποχρέωση της φυσικής του παρουσίας σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος διατίθεται σταδιακά, ανά διδακτική ενότητα, μέσω ειδικά διαμορφωμένων ηλεκτρονικών τάξεων. Κατά την εξέλιξη κάθε θεματικής ενότητας αναρτώνται σε σχετικό link οι απαραίτητες για την ομαλή διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας ανακοινώσεις.

Ο εκπαιδευόμενος, αφού ολοκληρώσει τη μελέτη της εκάστοτε διδακτικής ενότητας, καλείται να υποβάλει ηλεκτρονικά, το αντίστοιχο τεστ αξιολόγησης. Τα τεστ μπορεί να περιλαμβάνουν ερωτήσεις αντιστοίχισης ορθών απαντήσεων, πολλαπλής επιλογής, αληθούς/ψευδούς δήλωσης, ή upload, όπου ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να διατυπώσει και να επισυνάψει την απάντησή του. Η θεματική ενότητα μπορεί να συνοδεύεται από τελική εργασία, η οποία διατίθεται κατά την ολοκλήρωση της θεματικής ενότητας (εφόσον το απαιτεί η φύση της θεματικής ενότητας) και αφορά το σύνολο της διδακτέας ύλης.

Παράλληλα, παρέχεται **πλήρης εκπαιδευτική υποστήριξη** δεδομένου ότι ο εκπαιδευόμενος μπορεί να απευθύνεται ηλεκτρονικά (για το διάστημα που διαρκεί το εκάστοτε μάθημα) στον ορισμένο εκπαιδευτή του, μέσω ενσωματωμένου στην πλατφόρμα ηλεκτρονικού συστήματος επικοινωνίας, για την άμεση επίλυση αποριών σχετιζόμενων με τις θεματικές ενότητες και τις ασκήσεις αξιολόγησης ή την τελική εργασία.

6. ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Σε κάθε διδακτική ενότητα ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να επιλύει και να υποβάλλει ηλεκτρονικά το αντίστοιχο τεστ, τηρώντας το χρονοδιάγραμμα που έχει δοθεί από τον εκπαιδευτή του. Η κλίμακα βαθμολογίας κυμαίνεται από 0 έως 100%. Συνολικά, η βαθμολογία κάθε θεματικής ενότητας προκύπτει κατά το 60% από τις ασκήσεις αξιολόγησης και κατά το υπόλοιπο 40% από την τελική εργασία, η οποία εκπονείται στο τέλος του συγκεκριμένου μαθήματος και εφόσον το απαιτεί η φύση αυτού.

Η χορήγηση του **Πιστοποιητικού Επιμόρφωσης** πραγματοποιείται, όταν ο εκπαιδευόμενος λάβει σε όλα τα μαθήματα βαθμό μεγαλύτερο ή ίσο του 50%. Σε περίπτωση που η συνολική βαθμολογία ενός ή περισσοτέρων μαθημάτων δεν ξεπερνά το 50%, ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα επανεξέτασης των μαθημάτων αυτών μετά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας του προγράμματος. Η βαθμολογία που θα συγκεντρώσει κατά τη διαδικασία επανεξέτασής του είναι και η οριστική για τα εν λόγω μαθήματα, με την προϋπόθεση ότι ξεπερνά εκείνη που συγκέντρωσε κατά την κανονική διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε διαφορετική περίπτωση διατηρείται η αρχική βαθμολογία.

7. ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ - ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ

Πέρα από την **επιτυχή ολοκλήρωση** του προγράμματος για τη χορήγηση του Πιστοποιητικού απαιτούνται τα εξής:

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης**

Η διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης Εκπαιδευόμενου στοχεύει στη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχομένων εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, εξουσιοδοτημένο στέλεχος του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ, επικοινωνεί τηλεφωνικά με ένα τυχαίο δείγμα εκπαιδευόμενων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συμμετείχαν στις εκπαιδευτικές διαδικασίες του προγράμματος, εάν αντιμετώπισαν προβλήματα σε σχέση με το εκπαιδευτικό υλικό, την επικοινωνία με τον ορισμένο εκπαιδευτή τους, καθώς και με τη γενικότερη μαθησιακή διαδικασία. Η τηλεφωνική επικοινωνία διεξάγεται με την ολοκλήρωση του εκάστοτε προγράμματος, ενώ η μέση χρονική διάρκειά της συγκεκριμένης διαδικασίας είναι περίπου 2-3 λεπτά.

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης, εφόσον κληθεί, ή μη ταυτοποίησής του κατά τη διεξαγωγή της, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων**

Ο δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων διασφαλίζει την εγκυρότητα των στοιχείων που έχει δηλώσει ο εκπαιδευόμενος στην αίτηση συμμετοχής του στο Πρόγραμμα και βάσει των οποίων έχει αξιολογηθεί και εγκριθεί η αίτηση συμμετοχής του σε αυτό.

Κατά τη διάρκεια ή μετά το πέρας του προγράμματος, πραγματοποιείται δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων από τη Γραμματεία. Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να είναι σε θέση να προσκομίσει τα απαραίτητα δικαιολογητικά τα οποία πιστοποιούν τα στοιχεία που έχει δηλώσει στην αίτηση συμμετοχής (Αντίγραφο Πτυχίου, Αντίγραφο Απολυτήριου Λυκείου, Βεβαίωση Εργασιακής Εμπειρίας, Γνώση Ξένων Γλωσσών κ.τ.λ.).

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων, εφόσον κληθεί, ή μη ύπαρξης των δικαιολογητικών αυτών, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Αποπληρωμή του συνόλου των διδάκτρων**

Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να μην έχει οικονομικής φύσεως εκκρεμότητες. Σε περίπτωση που υπάρχουν τέτοιες, το πιστοποιητικό σπουδών διατηρείται στο αρχείο της Γραμματείας, μέχρι την ενημέρωση της για τη διευθέτηση της εκκρεμότητας.

Αναλυτική περιγραφή των παραπάνω υπάρχει στον Κανονισμό Σπουδών:

<https://elearningekpa.gr/regulation>

8. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Οι συγγραφείς του εκπαιδευτικού υλικού είναι μέλη ΔΕΠ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ή και ειδικοί εμπειρογνώμονες με ιδιαίτερη συγγραφική καταξίωση, οι οποίοι κατέχουν πολύ βασικό ρόλο στην υλοποίηση του προγράμματος.

9. ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ Η ΥΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης περιλαμβάνει **7 Θεματικές ενότητες (μαθήματα)**.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Εισαγωγή στη Ναυτιλία

Διδακτική Ενότητα 1. Εισαγωγή στις Θαλάσσιες μεταφορές

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι να περιγράψει τα χαρακτηριστικά που πρέπει να πληρούν οι θαλάσσιες μεταφορές προκειμένου να θεωρούνται επαρκείς και να αναλύσει τη συμβολή των θαλάσσιων μεταφορών στην ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας. Παρουσιάζεται ακόμα ο τρόπος λειτουργίας της ναυτιλιακής βιομηχανίας και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη ζήτηση για θαλάσσιες μεταφορές, στα χαρακτηριστικά που την επηρεάζουν και στους παράγοντες που συνετέλεσαν στην αύξηση της ζήτησης. Γίνεται αναφορά στη χύδην ναυτιλία, στη ναυτιλία τακτικών γραμμών και ειδικών φορτίων και τέλος, γίνεται συνοπτική αναφορά στην πορεία της Ελληνικής ναυτιλίας.

Διδακτική Ενότητα 2. Κατηγορίες πλοίων

Στην παρούσα διδακτική ενότητα αρχικά αναλύονται η τεχνική και νομική έννοια του πλοίου περιγράφονται τα κυριότερα στοιχεία που προσδιορίζουν την ταυτότητα κάθε πλοίου όπως για

παράδειγμα το όνομα, η σημαία κλπ. Στη συνέχεια παρουσιάζονται κάποια από τα ναυτιλιακά έγγραφα με τα οποία κάθε εμπορικό πλοίο οφείλει να είναι εφοδιασμένο. Ακολουθεί η λεπτομερής κατηγοριοποίηση των πλοίων ανάλογα με το μέγεθός τους καθώς επίσης και ανάλογα με τον τύπο και την ιδιομορφία του φορτίου που μεταφέρουν. Τέλος, αφού δοθεί μια εικόνα για το πότε απαξιώνεται ένα πλοίο, παρουσιάζονται στοιχεία για τον Ελληνόκτητο στόλο.

Διδακτική Ενότητα 3. Λειτουργία της ναυτιλιακής αγοράς

Στην παρούσα διδακτική ενότητα αναλύονται αρχικά οι τέσσερις αγορές που λειτουργούν στη ναυτιλία: η ναυλαγορά, η αγορά μεταχειρισμένων πλοίων, η αγορά ναυπήγησης και τέλος η αγορά διάλυσης πλοίων. Στη συνέχεια περιγράφεται η λειτουργία της ναυλαγοράς τόσο από την πλευρά της ζήτησης για θαλάσσιες μεταφορές όσο και από την πλευρά της προσφοράς θαλάσσιων μεταφορικών υπηρεσιών. Τέλος, σχεδιάζονται οι καμπύλες προσφοράς και ζήτησης και αναλύεται ο τρόπος εύρεσης του σημείου ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης.

Διδακτική Ενότητα 4. Διεθνείς Οργανισμοί και Κώδικες

Στην παρούσα διδακτική ενότητα παρουσιάζεται ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (I.M.O.) που ως αντικείμενο έχει ζητήματα της παγκόσμιας εμπορικής ναυτιλίας. Μετά από μια σύντομη ιστορική αναδρομή, αναλύεται η δομή του IMO και οι δραστηριότητές του, που κυρίως στοχεύουν στην αύξηση της ασφάλειας της ναυσιπλοΐας και στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Στη συνέχεια παραθέτονται α) η διεθνής σύμβαση για την ασφάλεια της ανθρώπινης ζωής στη θάλασσα (SOLAS), β) η διεθνής σύμβαση για την πρόληψη της θαλάσσιας ρύπανσης από τα πλοία (MARPOL) και γ) η διεθνής σύμβαση για τα πρώτυπα πιστοποιητικών εκπαίδευσης και τήρησης φυλακών των ναυτικών (STCW).

Δομή και Οργάνωση Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων

Διδακτική Ενότητα 1. Δομή ναυτιλιακών επιχειρήσεων.

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι αρχικά να αναλυθούν τα κυριότερα χαρακτηριστικά των ναυτιλιακών επιχειρήσεων και στη συνέχεια να δοθεί μια ενδεικτική οργανωτική δομή μιας ναυτιλιακής επιχείρησης. Αναλύονται τα τμήματα που απαρτίζουν μια μεγάλη ναυτιλιακή εταιρία και οι σημαντικότερες εργασίες και αρμοδιότητες των τμημάτων. Εξηγούνται οι παράγοντες που καθορίζουν τον αριθμό των τμημάτων αλλά και η δυνατότητα σύντμησης ορισμένων εξ' αυτών. Τέλος, φεύγουμε από την επιχείρηση και πηγαίνουμε στο πλοίο. Παρουσιάζεται το πλήρωμα από το οποίο απαρτίζεται συνήθως ένα μεσαίου μεγέθους ποντοπόρο πλοίο.

Διδακτική Ενότητα 2. Εισαγωγή στην Στρατηγική: Έννοια και Ορισμοί.

Σκοπός της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι αφενός να περιγραφεί η έννοια και το περιεχόμενο της στρατηγικής και αφετέρου να προσδιορισθεί η σημασία της για τη σύγχρονη επιχείρηση. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι γνωρίζουν την έννοια του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος καθώς και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί μία επιχείρηση να το επιτύχει. Τέλος, παρουσιάζεται η έννοια της στρατηγικής διοίκησης.

Διδακτική Ενότητα 3. Στρατηγική Ανάλυση: Πλαίσιο & Εργαλεία.

Η διδακτική ενότητα αποτυπώνει το πλαίσιο στρατηγικής ανάλυσης μιας επιχείρησης. Τα στελέχη μαθαίνουν να σκιαγραφούν τη στρατηγική θέση μιας επιχείρησης, ήτοι μαθαίνουν τις δυνάμεις τις αγοράς, αλλά και να τοποθετούν την επιχείρησή τους μέσα σε αυτές προκειμένου να τις εκμεταλλευτούν ή να τις επηρεάσουν. Στην ενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι μαθαίνουν να εξετάζουν την επιχείρηση τόσο σε μικρό επίπεδο (Ανάλυση Στρατηγικών Πόρων και Ικανοτήτων) όσο και σε μακρο επίπεδο (Ανάλυση PEST - Political, Economic, Social, Technological, Ανάλυση Σεναρίων). Επίσης, παρουσιάζεται η σύνθεση των ανωτέρω αναλύσεων μέσω της Ανάλυσης Δυνάμεων - Αδυναμιών - Ευκαιριών και Απειλών (ΔΑΕΑ) - Ανάλυση S.W.O.T. Καταληκτικός σκοπός της ενότητας είναι η διάγνωση της υφιστάμενης κατάστασης της επιχείρησης και η εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για τη διαμόρφωση νέων στρατηγικών.

Διδακτική Ενότητα 4. International Safety Management (I.S.M.)

Στην παρούσα διδακτική ενότητα, ο αναγνώστης εξοικειώνεται με το σκοπό και τους στόχους του Διεθνούς Κώδικα Ασφαλούς Διαχείρισης (I.S.M. Code) καθώς αναλύονται οι απαιτήσεις του εν λόγω Κώδικα. Περιγράφεται ο τρόπος εφαρμογής του καθώς και η διαδικασία ελέγχου και πιστοποίησης της ορθής εφαρμογής του. Τέλος αξιολογείται επίδρασή του στην ασφάλεια, στην ορθή λειτουργία των πλοίων και στην πρόληψη της ρύπανσης του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Οικονομική και Γεωπολιτική

Διδακτική Ενότητα 1. Διεθνές Εμπόριο, Άνιση Ανταλλαγή και Γεωπολιτική

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, σχετικά φτωχές (σε όρους κατά κεφαλήν ΑΕΠ) χώρες με πολύ υψηλούς –όμως– ρυθμούς μεγέθυνσης αναδεικνύονται σε περιφερειακές δυνάμεις, ανταγωνιζόμενες τα κράτη που κυριάρχησαν μετά το τέλος του δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου που εμφανίζουν πλέον σημαντική κάμψη. Ο ανταγωνισμός αυτός εκδηλώνεται, μεταξύ άλλων, στην προσπάθεια εξασφάλισης οικονομικής και πολιτικής επιρροής και προβολής ισχύος (power

projection) σε ευρύτερες γεωγραφικές περιοχές, ενώ συχνά αφορά την εκμετάλλευση των διαθέσιμων πόρων λιγότερο ανεπτυγμένων κρατών.

Σε αυτές τις συνθήκες, η θεωρητική προσέγγιση του διεθνούς εμπορίου υπό το πρίσμα της θεωρίας άνισης ανταλλαγής και άνισης ανάπτυξης αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για την κατανόηση των σύγχρονων γεωπολιτικών ζητημάτων. Η δεύτερη ενότητα του μαθήματος αποσκοπεί στο να εντοπίσει τα θεωρητικά υποδείγματα που αναλύουν τη σημασία του διεθνούς εμπορίου και να αποτυπώσει την εξέλιξη των διεθνών εμπορικών και πολιτικών σχέσεων μιας σειράς χωρών που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Διδακτική Ενότητα 2. Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Σύστημα και Γεωπολιτική

Στην τρέχουσα ενότητα γίνεται εισαγωγή στη σημασία του σύγχρονου, διεθνοποιημένου, χρηματοπιστωτικού συστήματος στην αναπτυξιακή διαδικασία, κατά κύριο λόγο, των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών. Αφού αναλυθεί ο ρόλος του παγκόσμιου τραπεζικού συστήματος στην χρηματοδότηση λιγότερο ανεπτυγμένων οικονομιών θα γίνουν καλύτερα κατανοητές οι γεωπολιτικές επιπτώσεις από τις χρηματοδοτικές ροές κεφαλαίου προς γεωγραφικές περιοχές υψηλού ενδιαφέροντος. Για την πληρέστερη μελέτη των σύγχρονων ζητημάτων σχετικά με τις διεθνείς κινήσεις κεφαλαίων τα περιεχόμενα της ενότητας περιορίζονται στις επενδυτικές κινήσεις του ιδιωτικού τομέα, αλλά επεκτείνονται και στη μελέτη του ρόλου διεθνών οργανισμών (π.χ. Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, Παγκόσμια Τράπεζα) στην αντιμετώπιση των κρίσεων των αναπτυσσόμενων οικονομιών. Με τον τρόπο αυτό θα γίνει περισσότερο προφανής η σημασία της πρόσφατης αντιπαράθεσης σχετικά με την διαδικασία λήψης αποφάσεων στα πλαίσια διεθνών οργανισμών (κατανομή δικαιωμάτων ψήφου στο ΔΝΤ).

Διδακτική Ενότητα 3. Ενέργεια και ασφάλεια I

Η παρούσα ενότητα σκοπεύει στη μελέτη των βασικότερων σύγχρονων ζητημάτων ενεργειακής ασφάλειας. Αφού γίνει λεπτομερής περιγραφή της γεωγραφίας παραγωγής και κατανάλωσης ενέργειας, θα ακολουθήσει ιδιαίτερη αναφορά στις υπάρχουσες υποδομές για τη μεταφορά υδρογονανθράκων από τις χώρες-παραγωγούς στις χώρες-καταναλωτές. Η ανασκόπηση αυτή είναι αναγκαία ώστε να εντοπίσουμε τις γεωπολιτικές επιπτώσεις της παραγωγής και μεταφοράς ενέργειας, και να κατανοήσουμε καλύτερα τις πρόσφατες προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και μεμονωμένων κρατών-μελών της για ενεργειακή ασφάλεια.

Διδακτική Ενότητα 4. Ενέργεια και ασφάλεια II

Μετά την εξοικείωση με τις βασικές έννοιες της παραγωγής, μεταφοράς και κατανάλωσης ορυκτών πόρων, η παρούσα διδακτική ενότητα εντοπίζει τις μελλοντικές τάσεις στην παραγωγή και διάθεση ενέργειας, διεθνώς. Νέες τεχνολογίες εξόρυξης υδρογονανθράκων υπόσχονται μεγαλύτερες ποσότητες πρωτίστως φυσικού αερίου και δευτερευόντως πετρελαίου (shale gas, tight oil), καθιστώντας εμπορικά αξιοποιήσιμα νέα κοιτάσματα, αν και όχι πάντα σε σημαντικά χαμηλότερες τιμές. Η ανεύρεση νέων κοιτασμάτων αλλάζει ριζικά τον χάρτη της παραγωγής και διάθεσης ενέργειας με σημαντικές γεωπολιτικές επιπτώσεις σε πολλές περιοχές του πλανήτη. Παράλληλα, τα μεσοπρόθεσμα σχέδια για επέκταση των υπαρχόντων δικτύων, καθώς και οι εναλλακτικοί μέθοδοι μεταφοράς, καθιστούν περισσότερο εφικτή την ενεργειακή ασφάλεια σε μία σειρά από χώρες με ελάχιστα ίδια ενεργειακά αποθέματα (π.χ. Ευρώπη, Ιαπωνία).

Διδακτική Ενότητα 5. Ν.Α. Μεσόγειος

Η Νοτιοανατολική Μεσόγειος αποτελεί τμήμα της Ευρύτερης Μέσης Ανατολής, το οποίο ποτέ δεν παύει να απασχολεί τη διεθνή κοινότητα: Έχοντας αποτελέσει το πεδίο τεσσάρων αραβο-ισραηλινών συγκρούσεων (και την πρώτη ενεργειακή κρίση ως αποτέλεσμα μιας εξ αυτών), βρίσκεται σήμερα στο επίκεντρο μιας ακήρυχτης σύγκρουσης μεταξύ της Δύσης και του Ιράν (η ισλαμική επανάσταση του οποίου οδήγησε στη δεύτερη ενεργειακή κρίση) και δορυφόρων του σε Συρία και Λίβανο. Παράλληλα, η ανατροπή αυταρχικών καθεστώτων που αρχικά ενίσχυσε τις ελπίδες για περισσότερο δημοκρατική εκπροσώπηση στα Νότια σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τελικά εξώθησε την Αίγυπτο (που έχει στον έλεγχό της τη διώρυγα του Σουέζ) και σε οικονομική κρίση. Στην τελευταία ενότητα του μαθήματος θα μελετήσουμε τα οικονομικά και πολιτικά αίτια που καθιστούν μία από τις λιγιστές εναλλακτικές επιλογές ενεργειακής ασφάλειας της ευρωπαϊκής ηπείρου, σε παράγοντα αστάθειας και ανησυχίας.

Ναυτασφαλίσεις

Διδακτική Ενότητα 1. Νηογνώμονες

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι να παρουσιάσει τη δημιουργία, την εξέλιξη και τους στόχους των Νηογνώμωνων. Αναλύεται η διαδικασία ταξινόμησης των πλοίων σε κλάσεις και περιγράφονται οι απαραίτητες επιθεωρήσεις προκειμένου να διατηρήσει το πλοίο την κλάση του. Στη συνέχεια αναλύονται οι διαδικασίες εκχώρησης και διατήρησης της κλάσης αλλά κι οι λόγοι αναστολής και ανάκλησης αυτής. Περιγράφεται η Διεθνής Ένωση Νηογνώμωνων, η οργάνωση και οι στόχοι της, και τέλος γίνεται αναφορά στον Ελληνικό Νηογνώμονα.

Διδακτική Ενότητα 2. Ασφάλιση πλοίου – ναυτικός κίνδυνος

Στην παρούσα διδακτική ενότητα, αρχικά να παρουσιάζεται η αγορά της ναυτλιακής ασφάλισης. Αναλύεται ο ορισμός της ναυτλιακής ασφάλειας και προσδιορίζεται η ασφαλίσιμη αξία. Περιγράφεται η έννοια του ασφαλισμού οφέλους καθώς και η διαδικασία ασφάλισης. Στη συνέχεια παραθέτονται οι καλυπτόμενοι και οι εξαιρούμενοι κίνδυνοι και τέλος αναλύονται οι προϋποθέσεις για την καταβολή των αποζημιώσεων.

Διδακτική Ενότητα 3. Απώλεια και εγκατάλειψη πλοίου

Σκοπός της ενότητας είναι να παρουσιάσει τους καλυπτόμενους, από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς, ναυτικούς κινδύνους και να εισάγει τις έννοιες της ολικής και της μερικής απώλειας. Στη συνέχεια αναλύονται οι δύο αυτές έννοιες καθώς επίσης παρουσιάζεται το έγγραφο εγκατάλειψης και περιγράφεται η επίδρασή του. Επιπλέον, αναλύεται ο τρόπος καθορισμού του ύψους της αποζημίωσης που οφείλουν οι ασφαλιστές στους ασφαλιζόμενους ανάλογα με τον τύπο της απώλειας. Τέλος, παρουσιάζονται τα δικαιώματα των ασφαλιστών σε ό, τι αφορά την υποκατάσταση, τη συνεισφορά, την υπασφάλιση, καθώς και τις υποχρεώσεις αυτών σχετικά με την επιστροφή ασφαλιστρών.

Διδακτική Ενότητα 4. Γενική αβαρία

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι να αναλύσει το θεσμό της Γενικής αβαρίας. Αρχικά παρουσιάζεται η εξέλιξη της γενικής αβαρίας από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα και στη συνέχεια περιγράφεται λεπτομερώς η ρήτρα γενικής αβαρίας. Προσδιορίζεται ακόμα, η εφαρμογή του θεσμού της γενικής αβαρίας στο πλοίο και στο φορτίο και αναλύεται ο ρόλος των επιθεωρητών και των ρυθμιστών στη διαδικασία εκκαθάρισης των απαιτήσεων. Τέλος, παρουσιάζεται η χρησιμότητα της γενικής αβαρίας και δίνεται ένα θεωρητικό παράδειγμα προσδιορισμού της συνεισφοράς.

Διδακτική Ενότητα 5. Protection and indemnity (P&I)

Τα P&I clubs είναι αλληλασφαλιστικοί οργανισμοί που έχουν ιδρύσει οι πλοιοκτήτες. Στην παρούσα διδακτική ενότητα παρουσιάζονται τα μέλη των clubs και η διαδικασία εισαγωγής τους σε αυτά. Αναλύονται ακόμα οι κίνδυνοι που αναλαμβάνουν να καλύψουν τα clubs για τα μέλη τους, καθώς επίσης και οι υφιστάμενοι περιορισμοί και εξαιρούμενοι κίνδυνοι. Τέλος περιγράφεται η διαδικασία διακανονισμού των απαιτήσεων και η εξόφληση αυτών.

Τεχνικές Αξιολόγησης Επενδύσεων

Διδακτική Ενότητα 1. Βασικές Αρχές Λήψης Επενδυτικών Αποφάσεων

Σκοπός της ενότητας είναι να παρουσιαστούν οι βασικές ιδέες και θεωρίες πάνω στις οποίες στηρίζονται τα μαθηματικά εργαλεία που είναι απαραίτητα για τις τεχνικές αξιολόγησης επενδυτικών αποφάσεων. Αυτές οι θεωρίες, αναφέρονται στην αξιακή μέθοδο, στη χρονική αξία του χρήματος, καθώς επίσης και σε κάποιες βασικές έννοιες θεωρίας που σχετίζονται άμεσα με τη διαδικασία λήψης χρηματοδοτικών αποφάσεων. Επίσης, γίνεται μια εισαγωγή σε θεωρητικό επίπεδο της ανάλυσης του θεωρητικού υπόβαθρου της ανταγωνιστικής επιλογής μεταξύ κατανάλωσης και επένδυσης. Η κατανόηση αυτού του θεωρήματος θα μας βοηθήσει στην πληρέστερη κατανόηση των κανόνων του επενδυτικού παιχνιδιού.

Διδακτική Ενότητα 2. Θεωρητικά Ζητήματα Επενδύσεων

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι να παρουσιαστούν βασικές έννοιες που έχουν να κάνουν με την ανάπτυξη, τη μεγέθυνση και την παραγωγικότητα. Επιπλέον, εισάγουμε την έννοια της Καθαρής Παρούσας Αξίας που, όπως θα αναλύσουμε και σε επόμενη διδακτική ενότητα, αποτελεί τη σημαντικότερη μέθοδο αποτίμησης επενδυτικών αποφάσεων. Τέλος, σκοπός είναι να εισάγουμε βασικά θεωρητικά ζητήματα επενδύσεων, ώστε να προσεγγιστεί καλύτερα το ζήτημα της αξιολόγησης των επενδύσεων.

Ναυλώσεις

Διδακτική Ενότητα 1. Ναυλαγορές

Στην παρούσα διδακτική ενότητα, αρχικά εισάγονται οι έννοιες της ναύλωσης, του ναύλου, του μισθώματος και της ναυλαγοράς. Στη συνέχεια διακρίνονται οι μορφές των ναυλαγορών με διάφορα κριτήρια όπως: του τύπου του πλοίου και το είδος του μεταφερόμενου φορτίου. Επιπλέον, αναλύονται τα εμπλεκόμενα πρόσωπα που δραστηριοποιούνται στη ναυλαγορά και τέλος, γίνεται αναφορά στα κέντρα ναυλώσεων και στο σημαντικότερο εξ αυτών, το Βαλτικό κέντρο.

Διδακτική Ενότητα 2. Μορφές και συμβόλαια ναύλωσης

Στην παρούσα διδακτική ενότητα αναλύονται οι κυριότερες μορφές ναύλωσης δίνοντας έμφαση στη διάκριση των ναυλώσεων σύμφωνα με την εμπορική λειτουργία του πλοίου. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα ναυλοσύμφωνα, γίνεται διάκριση των ναυλοσυμφώνων ανάλογα με το είδος της ναύλωσης και το είδος του μεταφερόμενου φορτίου και αναλύονται τα δύο είδη ναυλοσυμφώνων που συναντάμε συχνότερα στις ναυλαγορές, το ναυλοσύμφωνο ταξιδιού και το ναυλοσύμφωνο

χρονοναύλωσης. Περιγράφεται ακόμα η δομή και οι κοινές ρήτρες που εμφανίζονται σε όλα τα συμβόλαια ναύλωσης. Τέλος, αναλύεται η έννοια της φορτωτικής και παρουσιάζονται το περιεχόμενο και τα είδη των φορτωτικών που έχουν καθιερωθεί στη ναυλαγορά.

Διδακτική Ενότητα 3. Υπολογισμός ναύλου

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι να παρουσιάσει τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιείται ένας υπολογισμός ταξιδιού (voyage estimation). Αναλύεται το κόστος πραγματοποίησης ενός ταξιδιού σε ό, τι αφορά τα καύσιμα, τα λιμενικά κλπ., καθώς επίσης και τα έσοδα τα οποία προσδοκά να έχει ο πλοιοκτήτης. Στο τέλος υπολογίζεται το καθαρό αποτέλεσμα της ναύλωσης. Επιπλέον, παρουσιάζεται ο τρόπος υπολογισμού μισθώματος στην περίπτωση της χρονοναύλωσης και τα ποσά τα οποία αφαιρούνται από τη μίσθωση. Τέλος, γίνεται αναφορά στους πίνακες Worldscale και στη σύνδεση του πρότυπου ναύλου σύμφωνα με το W/S 100 και του πραγματικού ναύλου.

Διδακτική Ενότητα 4. Εκτέλεση ναύλωσης

Στην παρούσα διδακτική ενότητα περιγράφεται η διαδικασία διαπραγμάτευσης μιας ναύλωσης, οι κινήσεις δηλαδή που πραγματοποιεί ο πλοιοκτήτης, ο ναυλωτής καθώς και οι ναυλομεσίτες τους προκειμένου να “κλείσει” μία συμφωνία ναύλωσης. Στη συνέχεια, περιγράφονται οι υποχρεώσεις που προκύπτουν τόσο από τη μεριά του πλοιοκτήτη, όσο και από τη μεριά του ναυλωτή κατά τη διάρκεια εκτέλεσης αφενός μιας ναύλωσης για ένα ταξίδι, αφετέρου μιας χρονοναύλωσης.

Οικονομικοί κύκλοι και χρηματοδότηση

Διδακτική Ενότητα 1. Μορφές Χρηματοδότησης

Σκοπός της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι να αναλύσουμε ποιες είναι οι βασικές κατηγορίες χρηματοδότησης και τι περιλαμβάνει η κάθε μία από αυτές. Παράλληλα, εξετάζουμε τους τρόπους με τους οποίους η επιχείρηση μπορεί να αντλήσει βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα αλλά και μακροπρόθεσμα κεφάλαια, καθώς επίσης και τους κινδύνους που διατρέχει η οικονομική μονάδα από την άντληση αυτών.

Διδακτική Ενότητα 2. Μερισματική Πολιτική

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι να εξετάσουμε με ποιον τρόπο η μερισματική πολιτική που ακολουθεί μία επιχείρηση επηρεάζει την αξία της. Ταυτόχρονα, θα μελετήσουμε τον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις αποφασίζουν ποια μερισματική πολιτική θα ακολουθήσουν, καθώς και τους

παράγοντες που επηρεάζουν την κατανομή των κερδών σε μερίσματα και σε παρακρατηθέντα κέρδη.

Διδακτική Ενότητα 3. Θεωρία Κεφαλαιακής Διάρθρωσης

Σκοπός της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας είναι να αναλύσει τις επιπτώσεις που μπορεί να προκαλέσει μια μεταβολή της κεφαλαιακής διάρθρωσης στα κέρδη ανά μετοχή. Θα εξετάσουμε, επίσης, τις πηγές χρηματοδότησης, τον επιχειρηματικό και το χρηματοοικονομικό κίνδυνο, ενώ ταυτόχρονα γίνεται προσπάθεια προσδιορισμού της άριστης χρηματοοικονομικής δομής μιας επιχείρησης.

Διδακτική Ενότητα 4. Κίνδυνοι που προκύπτουν από την Δανειακή Επιβάρυνση της Επιχείρησης

Σκοπός της διδακτικής ενότητας είναι η κατανόηση της επίδρασης της δανειακής εξάρτησης της επιχείρησης στα κέρδη αλλά και στον κίνδυνο που επωμίζονται οι μέτοχοι. Ταυτόχρονα, περιγράφεται η επίδραση της δανειακής εξάρτησης στην τρέχουσα αξία της επιχείρησης.

Διδακτική Ενότητα 5. Οικονομικοί κύκλοι και πρόβλεψη στη ναυτιλία

Στην παρούσα διδακτική ενότητα παρουσιάζονται η έννοια και τα χαρακτηριστικά των οικονομικών κύκλων που διέπουν τη ναυτιλία. Γίνεται διάκριση μεταξύ των ναυτιλιακών κύκλων μακράς και βραχείας διάρκειας και παρουσιάζεται η δυνατότητα πρόβλεψης ενός ναυτιλιακού κύκλου. Αναλύεται επιπλέον η έννοια του ναυτιλιακού κινδύνου και παρουσιάζονται οι περιπτώσεις κατά τις οποίες ο ναυτιλιακός κίνδυνος αναλαμβάνεται είτε από το ναυλωτή, είτε από τον πλοιοκτήτη. Τέλος, περιγράφεται η έννοια της πρόβλεψης στη ναυτιλία καθώς και τα στάδια πραγματοποίησης μιας πρόβλεψης

Διδακτική Ενότητα 6. Ναυτιλιακή χρηματοδότηση

Σκοπός της παρούσας διδακτικής ενότητας είναι να παρουσιάσει τους τρόπους με τους οποίους διαχρονικά χρηματοδοτείται η ναυτιλιακή βιομηχανία, να αναλύσει τα μέρη από τα οποία αποτελείται το χρηματοδοτικό σύστημα – πηγές κεφαλαίων, αγορές διακίνησης των κεφαλαίων και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, και τέλος να περιγράψει τους τρόπους προσέλκυσης επενδυτικών κεφαλαίων και χρηματοδότησης της ναυτιλιακής βιομηχανίας σήμερα.